

Nytänkande och eftertankar

*Nytänkande och eftertankar*¹ är resultatet av ett projekt som inneburit en strategisk satsning på nydispu-

1 *Nytänkande och eftertankar: Kön, kulturella föreställningar och livsvillkor*. Red. Maria Zackarias-son och Birgitta Meurling. Etnolore 29. Uppsala 2006.

terade kvinnliga forskare inom Historisk-filosofiska fakulteten på Uppsala universitet. Antologin, som innehåller sex artiklar relaterade till föreställningar kring kvinnligt och manligt, har utkommit i serien Etnolore från etnologiska avdelningen vid nämnda universitet. Redaktörerna diskuterar i bokens inled-

ning hur kulturella föreställningar om manlighet och kvinnlighet påverkar samhället på ett strukturellt plan. Föreställningarna kommer till uttryck i fördelning av makt och resurser, men de speglas även i vardagslivet och är grund för vad vi uppfattar som lämpligt för olika människor samt hur vi uppfattar olika handlingar. För mig är det positivt att veta att satsningar av detta slag görs. Denna satsning uppfattar jag vara väldigt lyckad då den resulterat i en intressant antologi och belyst nya forskares intresseområden.

Artiklarna i antologin visar hur manlighet och kvinnlighet konstitueras i olika sammanhang. De olika författarna diskuterar delvis hur sociala mönster av manligt och kvinnligt kommer till uttryck i samhället, men också hur de uttrycks på ett individuellt plan och hur dessa kan ha betydelse. Ämnet tilltalar mig eftersom det är en djupt rotad sida av vår kultur som är lättast att lägga märke till då något bryter mot den norm vi är vana vid.

I den inledande artikeln diskuterar Birgitta Leppänen-Sjöberg attityder till våldtäkt och äktenskapsbrott i det klassiska Aten. I sin undersökning utgår hon till stor del från samtida rättegångstal och använder heder, skam och sexualitet som centrala begrepp. En tänkvärd reflektion från Leppänen-Sjöberg är att den normativa bilden av den atenska kvinnan ofta är bilden av en kvinna från de högre sociala kretsarna. Detta beror på det begränsade bevarade källmaterialet från antikens Aten. Eftersom relativt lite forskningsutrymme tidigare getts åt fattiga medborgarkvinnor har Leppänen-Sjöbergs artikel bidragit till att åtminstone min bild av den atenska kvinnan blivit mera mångfacetterad än den var innan jag bekantade mig med artikeln.

I de tre följande artiklarna rör sig författarna i nutid. Mannens sexualitet ligger i fokus då Rebecka Lennartsson genom en diskursanalys undersöker beskrivningar av mannen som köpare av sexuella tjänster. Medan Maria Zackariasson i sin artikel undersöker föreställningar om manligt och kvinnligt inom det politiska området. Utgående från intervjuer med unga kvinnor resonerar hon kring föreställningen att kvinnor jämfört med män har en starkare känslomässig bas för sitt politiska engagemang.

I sitt bidrag till antologin för Birgitta Meurling en diskussion om anorexi berättelser i ord och bild. Hon utgår från ett tidningsreportage där man följt en flicka med anorexi och hennes väg till tillfrisknande. Meurling diskuterar kring reportaget funktion och iscensättandet av den sjuka respektive den friska kvinnokroppen. Som viktiga utgångspunkter använder hon begreppen kropp och kön. Författaren problematiserar hur reportaget gjorts och hur man framställer flickan både under sjukdomstiden och efter att

hon blivit frisk. Meurling reflekterar över att flickans friska kropp objektifieras och ser reportagematerialet som en del av den större berättelse och historiska sammanhang där kvinnor görs passiva, underordnade och fysiskt bräckliga. Ämnet och teman som behandlas i artikeln är etablerade inom etnologin, dock gav artikeln nya tankar och synvinklar på hur reportage av denna typ både innehåller och återspeglar omfattande kulturbundna föreställningar.

Efter Meurlings artikel följer Anna Ljung-Hagborgs bidrag som är baserad på tre intervjuer med olika män och berör skilsmässorelaterade kriser. Författaren påvisar ett samband mellan det förgångna och dagsläget som uttrycks på olika sätt i männens förklaringar av sina nuvarande situationer.

Antologins sista artikel är skriven av Eva Lindqvist Sandgren, hon presenterar senmedeltida skri-verskor i Vadstena kloster. Artikeln är den som mest skiljer sig från de övriga eftersom författaren till den är den enda som har ett historiskt deskriptivt sätt att skriva. Lindqvist Sandgren visar hur kvinnliga skri-verskor ofta fått en undanskymd plats i historien jämfört med de manliga och att man historiskt sett varit mera benägen att tillskriva män egenskaper som originalitet och skicklighet. Författaren presenterar vem kvinnorna bakom dekormålningarna och minnesböckerna är och påpekar att många av dem hade en god utbildning, jämfört vad som oftast antas. Denna artikel är även den enda som är illustrerad med bilder, både i färg och i svartvitt. Bilderna lyfter texten och är illustrativa också i den bemärkelse att de ger en ökad förståelse för texten då man tack vare dem ytterligare får en uppfattning om skri-verskornas arbeten.

Till sitt innehåll är de olika artiklarna i antologin relativt olika, trots att de alla har den gemensamma nämnaren manlighet och kvinnlighet. Den röda tråden artiklarna emellan är kanske inte så tydlig som bokens inledning ger intryck av. Dock visar artiklarnas olika områden det breda forskningsfält som föreställningar om manlighet och kvinnlighet erbjuder.

För att vara en tvärvetenskaplig antologi är innehållet aningen ojämnt med stor betoning på etnologins område, detta är dock något redaktörerna är medvetna om och förklara med tidsbrist och stor undervisningsbörda från övriga potentiella deltagares sidor. Att kalla boken för etnologisk skulle inte heller helt ändamålsenligt då innehållet i enstaka bidrag inte kan uppfattas höra till etnologins områden. Dock kunde man definiera verket som en etnologisk antologi med enstaka gästspel från andra humanistiska delområden.

I boken finns även en upplysande författarpresentation bifogad, denna kunde eventuellt ges mera utrymme med tanke på att antologin är ett resultat

av att en satsning med forskarna i fokus. Dock är presentationen informativ och absolut nödvändig då antologin innehåller verk av nya forskare från olika forskningsområden.

Mitt helhetsintryck efter att ha läst antologin är positivt och jag tvivlar inte på att dessa forskare har

mycket att bidra med till sina respektive forskningsområden. Avslutningsvis vill jag nämna att innehållet i antologin är mycket mera dynamiskt och färgsprakande än pärmen, som lämnar en hel del att önska.

Cecilia Hellman